

dr. modroslovja in bogoslovja, kanonik in mestni župnik pri Sv. Antonu v Trstu. Na svojo lastno prošnjo prišel je bil leta 1792. kot župnik v Slavino, kjer je skončal tudi tek svojega življenja. Drugi rojak, ki je v Slavini umrl l. 1852. (27. marcija), bil je č. g. Martin Jerala, ondotni farni upravitelj, ki bi bil brž ko ne postal ondi tudi župnik. A smrtna kosa požela ga je v najkrepkejši dobi njegovih let. Zadnji rojak, v. č. g. Janez Globočnik, umrl je kot župnik v Slavini l. 1877. (18. dec.)

Sveta dolžnost veže me, tega blagega g. rojaka še s posebno hvaležnostjo omeniti, in prav veseli me, da se mi v to na tem mestu ponudi ugodna prilika. Nekoliko let pred njegovo smrtjo nameraval je blagi pokojnik, — tako mi je sam pravil o neki priliki, — za svoj rojstni kraj utemeljiti neko ustanovo, iz katere bi bili zajemali njegovi rojaki vsako leto o najpotrebnejšem času obilico duševnih dobrot in blagostij. Ni tu mesto za to, in prežalen je uzrok, da bi ga javno navedel, nad čim se je bil razbil velikodušni namen blagega pokojnika. (Saj je oba dotičnika že zagrebla grobarjeva lopata.) Pri tem pa dobrosrčnega pokojnika ni zamogel nihče opovirati, da je zapustil za siromake svojega rojstnega kraja glavnico 1800 gld., iz katere obrestij bodo dobivali vsako leto podporo, ko odmrja oseba, ki vživa do svoje smrti dotične obresti kot nekako vpokojnino. Ker je v Slavini že zdavni in častni običaj, da zapusti vsak farni predstojnik v župnijski dvorani v stalni spomin svojo podobo (portrait), bi bil tedaj lahko vse tri omenjene rojake vidil v podobljene, ko bi mi bil dopuščal čas, da bi bil popotoval tu mimo po dnevi, in bi se bil pomuditi zamogel. A urni hlaпон drvil je silno hitro naprej, da sem le iz daljave zamogel poslati rajnim rojakom srčno željo: naj počivajo v sladkem miru!

Le gredé mi je bila Slavina spred oči.

Naslednja postaja Prestranek (po nemški Prestranegg!?) mi je bila vir nove skušnjave, naj bi tudi tu pasel svojo radovednost, ko bi bilo moč, in — se vé — tudi čas. Kaj pa tu? V bližavi nahaja se sloveča cesarska kobilarna (Gestütt), katerej domačini navadno „Štit“ pravijo. Sam bi o tem ne vedel mnogo povedati, po podatkih pa, katere sem na prošnjo in vprašanje od dobrega prijatelja prejel, naj navedem naslednje: Kobilarna je od postaje na pr. dva km proti zahodu oddaljena. Svet je kot na Pivki sploh, valovit; tu grič, tam raván. Cesarsko posestvo obsega 182.64 ha s hlevoma na „Bilah“ $\frac{1}{2}$ ure proti vzhodu, in s hlevom v „Škulah“ v Hrenovški fari, od „Štita“ $\frac{3}{4}$ ure proti severu. Vseh hlevov je šest in odrejajo v njih od 300 do 350 mladih konj na leto. Najmlajša, — dojna žrebeta od kobil po $\frac{1}{2}$ leta stara, so v enem hlevu. V drugem so stara po 1 leto in tako gre po starosti naprej. Ko so stari blizu 4, ali ravno 4 leta, odvedó jih na Dunaj na cesarski dvor, ker posestvo in odrejališče je prav privatna cesarska last, ne pa državno ali erarično.

Mlade konje o poletji le zunaj na prostem pasejo (gotovo za to, da se bolj vtrdijo), po zimi so v hlevih.

Razun o času krmenja so eno- in dveletni zmirom spuščeni, to je neprivezani. Bolj odraščeni so po hlevih, privezani, in ima vsak nad jasli zapisano svoje ime. V kobilarni poslujoče osobje ni vojaško, ampak civilno. Načelnik mu je kontrolor; poleg njega deluje kovač-zdravnik (Kurschmied). Hlapcev, kateri so večidel oženjeni in stanujejo okoli grada v posameznih hišicah, je okoli 20. Vsak dobi po 30letnem službovanji pokojnino. Ob dnevih cesarskih slavnostij je vse osobje uniformirano. — Naj o tej priliki omenjam tudi še cesarske kobilarne v Lipici na Primorskem, ker ste si z prestransko v zvezi. Od tod (iz Prestraneka) do Sežane so 4 žel. postaje, od tam pa $\frac{3}{4}$ ure (peš hoje) v Lipico. Lipica odreja žrebce in kobile, Prestranek pa mlade konje. (Kraško podnebje mora tedaj konjereji biti posebno ugodno.) V Lipici biva glavni načelnik (Gestütsmeister), kateri prihaja vsaki teden nadzorovat v Prestranek, ki je nekaka podružnica kobilarne v Lipici.

Po tej kratki pomudbi odrinimo dalje!

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Shod nemških in avstrijskih antropologov bil je minoli teden v Inomostu. Predsedoval mu je znani berolinski učnjak Virchov.

Belgijski časnikar. V Bruselji je umrl znani belgijski literarični in dramatični kritik, Frédéric. Delal je pri raznih listih in je njegovo ime bilo znano ne le v Belgiji, temveč tudi na Francoskem. Bil je tudi član akademije znanosti. Imel je še le štirideset let.

Brati in pisatine znajo izmej tisoč vojaških novincev v Švediji 4, v Švici 5, v Nemčiji 12, v Holandiji 18, v Franciji 123, v Angliji 127, v Belgiji 154, v Avstriji 388, v Italiji 480, v Španiji 700 in v Rusiji 738 odstotkov

Zdravniška šola na Kitajskem. Zadnje dni se je na Kitajskem otvorila prva zdravniška šola po evropskem vzorcu. Sprva se na njej poučuje v angleščini, ker so skoro vsi profesorji Angleži.

Novice.

— Odkritje Cigaletovega spomenika. Kako Slovenci vedo slaviti zaslužne svoje može pokazali so zopet dne 26. m. m. Prezaslužnemu slov. pisatelju in pravniku Mateju Cigaletu odkrili so v Črnem vrhu spomenik odnosno spominsko ploščo v njega rojstni hiši v Lomeh. Prijazni Črni vrh odel se je ta dan v praznično obleko; gostom v pozdrav postavljenih je bilo več slavolokov in raz hiš so vihrale zastave. Pri slavnosti je zastopal društvo „Pravnik“ načelnik g. dr. Andr. Ferjančič in odbornika gg. dr. Babnik in dr. Majaron; „Matico Slovensko“ predsednik g. prof. Fr. Levec in tajnik gosp. E. Lah; družbo sv. Mohorja gg. prof. dr. Sket in prof. Apih iz Celovca; slov. pisateljsko društvo v Ljubljani gospod Funtek; slovenski klub na Dunaji g. dr. Murko. Izmej družtev sta se posebno mnogoštevilno vdeležila „Čitatnica“ in „delavsko bralno društvo“ iz Idrije. Sicer je došlo še mnogo posameznih čestilcev Cigaletov iz raznih krajev. Naroda iz okolice je bilo nebrojno zbranega ta dan v Črnem vrhu. Došle goste je slavnostni odbor z gasilnim društvom in občinskim

odberom srčno pozdravil. Po 10. uri služil je v župni cerkvi črnovrški g. prof. dr. Fr. Lampe slovesno sv. mašo, pri kateri je imel tudi slavnostno primerno propoved. Po sv. maši pa se je vršilo slavnostno odkritje spomenika. Slavnostni govor je imel načelnik društva „Pravnik“ in drž. posl. g. dr. Andr. Ferjančič, ki je v jedrnatih besedah narisal plodonosno delovanje Cigaleta. Pevski zbor idrijske čitalnice je zapel primeren zbor. Spomenik je kamenita piramida mej železno ograjo in z napisi na sprednji in desni ter levi strani. Pri banketu, ki se je na to vršil v prostorih gospe Lampetove, vršile so se lepe napitnice. Načelnik slavnostnega odbora g. Pipan je napil presvetlemu cesarju, črnovrški rojak in stud. med. g. Raznožnik slavnostnemu govorniku in drž. posl. dr. Ferjančiču, črnovrški posestnik g. Vidmar gosp. prof. dr. Lampetu, g. prof. Levec črnovrškemu kraju, kot zibeli Cigaletovi; gospod dr. Majaron slavnostnemu odboru itd. Po banketu je bil pohod Cigaletovega rojstnega doma v Lomeh, pičlo uro od Črnovrha. Na rojstni hiši odkrila se je po zares lepem in poljudnem govoru gosp. prof. dr. Lampeta spominska plošča. Domače ljudstvo je vse ginjeno prisustvalo lepi slavnosti in pazno poslušalo lepe govore. Hvala bodi slavnostnemu odboru za trud, kojega je imel za prirediteljev toli lepe slavnosti, — ta odbor je namreč sprožil misel za spomenik in tudi potrebni denar zanj nabral — spominu Cigaletovega bodi pa „Slava“!

— **Osobne vesti.** C. kr. računski revident g. Viktor Colloretto je imenovan c. kr. računskim svetnikom pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani. — Č. g. Fr. Ks. Bobinec župnik v Križih pri Trziči obhaja dne 16. t. m. zlato mašo.

— **Dijaško podporno društvo »Radogoj«.** Odbor društven je v svoji zadnji seji rešil osemindvajset prošenj za podpore in podelil peterim prosilcem ustanove po 200 gld., četerim pa po 100 gld. Odbor se je pri oddaji ravnal po tem, da je ustanove razdelil mej najpridnejše in se je oziral tudi na to, da dijaki iz raznih pokrajin slovenskih postanejo deležni redne „Radogojev“ podpore. Odboru je le žal, da ne more še večim dijakom dati podpore, temveč je moral nekaterim prav potrebnim in pridnim odkloniti prošnje. Rodoljubje, priskočite „Radogoju“ s podporami na pomoč, da bode mogel še zdatneje vršiti svojo nalogo! — Odbor „Radogoj“ je v isti seji tudi jednoglasno obsodil neslovansko šego borenja ali sabljanja, ki se je zadnji čas pojavila mej slovenskimi dijaki. Odbor se je izjavil, da se nihče ne sme udati tej šegi, kdor je ali hoče podpiran biti od društva „Radogoj“.

— † **Umrl** je na Dunaji, zadet od kapi dr. Jos. vitez Zhishman dvorni svet. in bivši vseučiliščni profesor. Pokojnik je bil naš rojak, porojen leta 1820. v Ljubljani. Blagemu gospodu, velikemu podporniku in prijatelju slovenskega dijaštva bodi blag spomin in zemljica lahka!

— **Višjesodni predsednik v Gradci** pa „Pravnikova“ terminologija. Grof Gleispach, kateremu je društvo „Pravnik“ poklonilo jeden izvod svoje nove „nemško-slovenske pravne terminologije“, pisal je na to načelniku društvenemu g. dr. Ferjančiču jako laskavo pismo, v katerem se priznava velika vrednost terminologije sploh in iz katerega se razvidi, da se pripisuje temu novemu delu na kompetentnem mestu odločilna važnost za slovensko uradovanje.

— **Šola »Glasbene Matice«.** Šolsko leto 1894/95, se v društveni glasbeni šoli prične dne 20. sept. Vpisovalo se bode dne 17., 18. in 19. sept. dopoldne od 11. do 12. ure in popoldne od 4. do 6. ure v društvenih prostorih (Gospodske ulice, knežji dvorec, II. nadstropje). — Poučevalo se bode v treh predmetih in pri teh učiteljih: 1. splošna glasbena teorija, 2. harmonija, 3. kontrapunkt, 4. zborovo petje g. Hubad; 5. solo-petje gg. Gerbić in Hubad; 6. klavir gg. Gerbić, Hoffmeister, Hubad, Jeraj; 7. vijolina g. Jeraj; 8. godala in pihala. (Pouk v teh instrumentih se takoj otvori, če se zanj oglasi zadostno število učencev.) — Pogoji vzprejema; V glasbeno šolo se vzprejemajo oni, katerih stariši so društ-

veniki „Glasbene Matice“. Kdor še ni društvenik, plača pri vsprejemu društvenino za jedno leto v znesku 2 gld. Vpisnina znaša za vsacega učenca à 1 gld., šolnina pa za vsak predmet (po 2 uri na teden) à 1 gld. 50 kr. na mesec. Vendar se za pouk v splošni teoriji in v zborovem petji nič ne plačuje. — Lansko šolsko leto je bilo v društveni glasbeni šoli 257 učencev!

— **Velika efektna loterija.** „Glasbeni Matici“ dovolila se je velika efektna loterija z 20 000 srečkami po 1 K. v teku l. 1896.

— **Na korist »Narodnemu domu«** priredi „Ljubljanski Sokol“ dne 22. septembra t. l. v deželnem gledališču slavnostno akademijo. Pri akademiji sodelovala bodo poleg „Sokola“ razna tukajšnja narodna društva in člani slovenske opere.

— **Krasen relief »Maria in stellis«**, katerega je izklesal kipar Alojzij Gangl, razstavljen je do 17. sept. t. l. v risalni sobi c. kr. strokovne šole za lesno industrijo v Ljubljani. Vstopnina 30 kr., za dijake 10 kr.

— **Železnico Ljubljana-Gorica** namerava se graditi, projekt graditi železnico čez Ture se je pa opustil.

— **Izpred porotnega sodišča.** Dne 29. avgusta t. l. sedela je pred porotniki 49letna Frančiška Kovač iz Ločice na Štajarskem Zatožena je bila hudodelstva tatvine, doprinesene s tem, da je dne 8. julija v Šmartnem pri Litiji, ko je bila ondi birma, v gnječi jemala ženskam iz žepov denar. Tatica se taji dejanja. Sodišče jo je obsodilo na pet let težke ječe, ker je bila že desetkrat zaradi tatvine kaznovana. — Pri drugi obravnavi istega dne, ki je bila tajna, obsojen je bil Anton Krajec zaradi hudodelstva posilnosti in krvne oskrumbe na pet let težke ječe. — Zadnji dan porotnega zasedanja so se vršile tri obravnave. Pri prvi je bil obsojen na pet let težke ječe Martin Jerina, hlapec iz Bistre. Povodom nekega pretepa je udaril s polenom posestnika Jož Brenceljna s tako močjo po glavi, da je ta dva dni pozneje umrl, sina njegovega pa je težko poškodoval. — Pri drugi obravnavi sta bila zatožbe oproščena pastirja Janez Novak in Jernej Vidmar iz Ubeljskega. Zatožena sta bila hudodelstva rop. Igrala sta na paši z Anton Premrlom za denar in s'a zgubivši ves denar vrgla tega na tla in mu s silo vzela mošnjiček z denarjem. Porotniki so vprašanje na rop zanikali, vsled česar je sodišče zatoženca oprostilo. — Pri tretji tajni obravnavi obsojen je bil na 18 mesecev težke ječe Anton Jerič zaradi posilnosti. — S tem se je končalo porotno zasedanje.

— **Praščija razstava v Novem mestu** bode dne 22. oktobra t. l. to je v torek na dan Lukeževega semnja. Razstava bode združena z velikim praščijem semnjem. Razstava bode ločena v dva oddelka, namreč v oddelek za plemene prašiče in oddelek za pitane prašiče. Za vsak oddelek se napravi 15 daril, 5 po 20 kron in 10 po 10 kron. Skupaj se bode torej razdelilo vsaj 30 premij poleg priznalnih diplom. Razstavljalci se morajo prijaviti kmetijski podružnici v Novem mestu pisмено ali ustno, zadnji čas do 1. oktobra t. l.; najbolje pa kakor hitro mogoče.

— **Kmetijsko bralno društvo** so osnovali v Št. Vidu na Dolenjskem. Ustanovni občni zbor bode dne 15. t. m.

Velikega sleparja so zaprli.

Težko je opisati, kako začudenje je vzbudilo v Gradci, ko je policija zaprla direktorja solnograške „Fremdenzeitung“, Antona pl. Koppenheierja. V Gradci je igral veliko vlogo. Znal si je bil pridobiti zaupanje bivšega deželnega glavarja, sedanjega trgovskega ministra grofa Wurmbanda in ž njegovimi priporočili je osoda našel pristop v vse boljše kroge. Anton pl. Koppenheier